herpy

KAMÆLEONER

Indian Chameleon

Chamaeleo zeylanicus

Chamaeleo zeylanicus er en stor, langsom kamæleon fra Indien, Sri Lanka og det sydøstlige Pakistan, den eneste kamæleon på det indiske subkontinent. Den bliver 35-40 cm lang og skifter til dyb grøn med mørke pletter, når den truer. Der findes kun lidt viden om pasningen, og arten er svær at holde i længden. Den skal bo alene i et højt netterrarie med UVB.

Familie: Chamaeleonidae Tidligere navn: *Chamaeleo coromandelicus; Chamaeleo zebra; Chamaeleo zeylonicus*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**35-40 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**3-5 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Tørskov**
Sværhedsgrad	**Ekspert**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 60 × 120 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**25-30 °C**
Hotspot	**32-35 °C**
Temperatur, nat	**18-22 °C**
Luftfugtighed	**50-70 %**
Vand	**Ingen vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**22-40 æg**
Inkubation	**240 dage** ved 22-27 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i EU's bilag B (forordning 338/97), som alle kamæleoner af slægten *Chamaeleo* undtagen *C. chamaeleon* (bilag A). Handel over grænser kræver derfor CITES- og EU-dokumenter. Kamæleoner er ikke omfattet af den danske forbudsliste for private (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), så de almindelige regler gælder. Spørg sælger om dokumentation for dyrets herkomst.

Om arten

Chamaeleo zeylanicus bliver omkring 35-40 cm inklusive hale, og halen er længere end hoved og krop tilsammen. Hannerne er større end hunnerne. Hunner er 17-20 cm fra snude til kloak og 37-38 cm i alt. En hun uden æg vejer omkring 70 g, en hun med æg 105-155 g. Kroppen er sammentrykt fra siderne. Hovedet har en forhøjet, benet hjelm (casque) bagtil med en kraftig buet kam og to svage lapper på siderne. Der er ingen horn og ingen store tuberkler på kroppen. Ryggen har en svagt takket kam, og en række kegleformede knuder løber langs strube og bug. Strubekammen og mundvigene er hvide. Hannen har en lille sporeknude på bagbenet og en let fortykket halerod, hvor hemipenis ligger.

Grundfarven er grøn til gråbrun. Truede eller konkurrerende dyr skifter til dyb grøn med sorte pletter, flader kroppen fra siderne og hvæser med åben mund. Der er ingen tydelig forskel på kønnene, bortset fra at drægtige hunner får gulrøde pletter på den nederste del af kroppen. Farveskiftet afhænger af temperatur og stemning, ikke af baggrunden. Ungerne er grønne og

har ikke hjelm ved klækning.

Arten optræder under navnene *Chamaeleo coromandelicus*, *Chamaeleo zebra* og *Chamaeleo zeylonicus* i ældre litteratur. Der er ingen anerkendte underarter.

Udbredelse og levested

Chamaeleo zeylanicus lever i det meste af Indien syd for Gangesslettens, fra Gujarat og Maharashtra til Odisha og Vestbengalen, blandt andet i Kerala, Tamil Nadu, Telangana og Madhya Pradesh. Den findes også i det sydøstlige Sindh i Pakistan og i Sri Lanka, hvor den lever langs vestkysten nord for Colombo til Wilpattu og i små, spredte områder i resten af landet. Typelokaliteten er Sri Lanka.

Arten er adskilt af tusinder af kilometer fra alle andre kamæleoner. Slægtsforskning peger på, at den nåede Indien ved spredning over havet fra Arabien midt i miocæn. Den er ikke truet.

> **Oprindelig udbredelse:** Indien, Sri Lanka og Pakistan.

LEVESTED

Arten lever i skove og buskads og færdes helst højt i planter. Den sidder stille i kvistene og bevæger sig langsomt med en vuggende gang, som efterligner grene, der svajer i vinden. Den lever mest i lavlandet, men er fundet op til omkring 1.840 m over havet. Hvert dyr lever alene, og hunnerne går kun lidt rundt, mens hannerne vandrer mere og derfor ses oftere.

Klimaet i udbredelsesområdet er præget af monsunen. I Odisha i det østlige Indien svinger lufttemperaturen i skygge mellem omkring 5 °C om vinteren og 46 °C om sommeren. Regnen kommer i juni, og det er da, ungerne klækkes, så de finder mange små insekter. Føden er insekter, som dyret fanger med tungen fra flere meters afstand. Hunnerne graver rede i løs sand, fx på sandbanker ved vandløb.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Chamaeleo zeylanicus*. Arten holdes kun i et lille antal, opdræt i fangenskab er ikke dokumenteret, og den er svær at holde i længden uden en stor, tæt bevokset indretning. Tallene i vejledningen er derfor skøn ud fra levested og klima og lånt fra beslægtede kamæleoner som *Chamaeleo calyptratus*, *Chamaeleo dilepis* og *Chamaeleo senegalensis*, som er bedre kendt i fangenskab.

Et voksent dyr skal have et netterrarie på mindst 60 × 60 × 120 cm (længde × bredde × højde). Større er altid bedre, for arten bliver stor, og halen er lang. Der skal kun bo én kamæleon i hvert terrarie, for dyrene er territoriale og tåler ikke en artsfælle i nærheden. Net på toppen og to sider giver frisk luft.

Indret terrariet med tæt bevoksning af levende planter og grene i mange tykkelser, så dyret kan klatre og skjule sig. Bunden skal være flad og uden løst substrat: kunstgræs, avispapir eller en bakke, for dyret kan ellers sluge løst materiale, når det skyder tungen mod bytte. Alle lamper hænger uden for nettet, og grenene skal ligge så langt fra lamperne, at dyret ikke kan brænde sig.

TEMPERATUR

Om dagen skal temperaturen i terrariet være 25-30 °C, og på en solgren skal der være 32-35 °C. Mål solgrenen med et infrarødt termometer og sæt termometre både øverst og nederst i terrariet. Om natten skal temperaturen falde til 18-22 °C. En kamæleon, der bliver for kold, mister kræfter og kan ikke jage eller fordøje maden, så den skal altid kunne vælge mellem varmt og køligt.

Tallene er ikke dokumenteret for arten, men er lånt fra beslægtede *Chamaeleo*-arter og passer til det varme klima i udbredelsesområdet. I naturen kan der være køligt om vinteren, men en kølig hvileperiode er ikke dokumenteret for dyr i fangenskab og anbefales ikke.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være 50-70 %, og terrariet skal have god gennemluftning, så grene og blade kan tørre mellem vandingerne. Forstøv planter og grene to gange om dagen, så der sidder dråber, som dyret kan slikke. Kamæleoner drikker ikke af en skål. Et dryp oven på nettet, der løber ned over bladene, er et godt supplement.

Luftfugtigheden er ikke dokumenteret for arten og er et skøn ud fra levested og klima. Ved for lidt fugt bliver dyret tørt og dehydreret, og ved konstant fugtig, stillestående luft opstår luftvejsinfektioner og skimmel. Dehydrering kan give alvorlig nyresygdom.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og skal have kraftigt lys i 12 timer og mørke i 12 timer. UVB er nødvendig, for dyret skal bruge D3 til at optage kalk. Sæt et T5-UVB-rør eller en LED-bar over nettet, så solgrenen får et UV-indeks på omkring 3-4, som svarer til Ferguson-zone 3. Zonen er et skøn ud fra levevis og klima og er ikke målt for arten.

Kontrollér UV-indekset med en UV-måler, og skift UVB-røret efter producentens anvisning, fordi det mister UVB længe før, det holder op med at lyse. Terrarier med mange planter og grene, der skygger, kræver et kraftigere rør end åbne terrarier. Giv også dyret en varmepære, så det kan solbade om formiddagen.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Arten er insektæder og skal have levende insekter: fårekyllinger, græshopper, silkeorme, hornorme og kakerlakker som *Blaptica dubia*. Variation er vigtig. Voksmøllarver og melorme er fede og gives kun af og til. Insekterne må ikke være større end afstanden mellem dyrets øjne og skal have fået godt grønt og kalk et par timer, før de gives. Læg dem i en lille beholder i terrariet, så de ikke gemmer sig eller slipper væk.

Unger fodres hver dag med små insekter, som de kan æde. Voksne dyr får 5-7 mellemstore insekter hver anden dag. Fjern insekter, der ikke er spist, for de kan bide dyret. Hunner holder op med at æde i ugerne op til æglægningen.

Støv insekterne let med kalk uden fosfor og D3 to til tre gange om ugen, og giv kalk med D3 og et multivitamin et par gange om måneden. Mangel på kalk giver knoglesygdom.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Chamaeleo zeylanicus er et dyr, man kigger på og ikke håndterer. Den sidder stille i planterne, vugger langsomt og lurer på bytte. Når den føler sig truet, bliver den mørk med sorte pletter, flader kroppen, puster sig op og hvæser med åben mund. Håndtering stresser og skal undgås.

Arten lever alene i naturen, og hunnerne er territoriale og tåler ingen andre kamæleoner tæt på, hverken hanner eller hunner, undtagen få dage, når de er parringsvillige. Hannerne forfølger og bider andre hanner i flankerne, når de konkurrerer om en hun. Dyrene skal derfor altid bo hver for sig. Giv et nyt dyr ro de første uger og placér terrariet, så der ikke hele tiden går mennesker forbi. Levetiden i fangenskab er ikke dokumenteret; 3-5 år i boksen er et skøn ud fra beslægtede *Chamaeleo*-arter.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen har en lille sporeknude på bagbenet og en let fortykket halerod, hvor hemipenis ligger. Den kan trykkes frem ved forsigtigt tryk. Hannerne bliver større end hunnerne. Drægtige hunner kan kendes på gulrøde pletter på den nederste del af kroppen og et magert udseende med udspilet bug. Hunnerne kan bære æg fra omkring 37 cm totallængde (17-18 cm fra snude til kloak). Alder ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret.

PARRING

I naturen foregår parringen i august. Hannen bliver territorial over for andre hanner og følger hunnen i en uge. Hunnen afviser ham først med vuggende bevægelser og hvæsen, og parringen varer omkring tre minutter. Efter parringen er hunnen aggressiv over for hannen og skal holdes adskilt fra ham. Hunnen æder dårligere omkring en måned efter parringen og holder helt op med at æde omkring 55 dage efter.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger ét kuld på 22-40 æg i oktober, 6-8 uger efter parringen. En hun kan have over 50 æg under udvikling. Hunnen graver et skråt hul i løs sand, der er op til 22 cm dybt og 9 cm bredt i åbningen. Er jorden hård, bliver reden bredere og lavere, omkring 17 cm bred og 5 cm dyb. Det tager to dage med gravning, før hunnen lægger æggene, og hun lukker hullet

bagefter. Æggene er 15-22 mm lange og 9-12 mm brede og vejer 1-2 g.

Hunnerne er udmattede efter æglægningen, holder op med at æde og dør ofte inden for få dage til uger. Giv derfor hunnen ro, en dyb sandkasse på mindst 40 × 40 × 40 cm med mindst 30 cm fugtigt legesand og straks adgang til dyrlæge. Kan hun ikke komme af med æggene, er det livsfarligt.

INKUBATION

Æggene lægges i fugtig sand, der indeholder omkring 7 % vand målt i vægt. De vokser i størrelse og vægt under rugningen. Æggene klækker efter omkring otte måneder, i naturen i juni, når regnen kommer, og der er mange små insekter. Rugetemperaturen er ikke dokumenteret for arten, og tallet 22-27 °C er et skøn lånt fra beslægtede *Chamaeleo*-arter. I naturen går rugningen gennem både vinter og sommer.

Kunstig rugning er ikke lykkedes; æggene går let til grunde af råd og skimmel. Selv i naturen klækker under halvdelen af æggene i en rede.

OPDRÆT AF UNGER

Opdræt er næsten ikke dokumenteret. Nyklækkede unger er 7 cm lange, vejer omkring 1 g, er grønne og har ingen hjelm. De viser samme forsvarsadfærd som de voksne. Giv ungerne et lille netterrarie med tynde grene og planter, UVB og samme temperaturer som de voksne, og fodr dem hver dag med små insekter. Unger skal bo hver for sig, som de voksne. Forstøv to gange om dagen.

Sundhed og typiske fejl

Arten er svær at holde i længden. De typiske problemer hos kamæleoner i fangenskab er:

- Dehydrering. Tegn er indsunkne øjne, rynket hud og tør afføring.
- Knoglesvind (metabolisk knoglesygdom) ved for lidt UVB eller kalk.
- Luftvejsinfektion i fugtig, stillestående luft: slim i munden, åben mund og sløvhed.
- Æggebinding og udmattelse hos hunner, som er livsfarligt og kræver dyrlæge.
- Forbrændinger fra lamper.
- Indvendige parasitter og stress. Få et nyt dyr undersøgt med en afføringsprøve.

Et sundt dyr har åbne, klare øjne, holder fast om grenen og æder. Gå til en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret ikke æder, taber sig, har lukkede øjne om dagen, har slim om munden eller sidder mørkt og sløvt.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.